

Fritt svävande intryck över tid och rum

KONST

Måleri

Martin Wickström, "Europa"

Lars Bohman gallery,

Karlavägen 9

To m 27 september

"Europa". Så heter Martin Wickströms senaste utställning. Europa – ett begrepp som sväller av betydelser. Jordens minsta världsdelen efter Oceanien. Namnet på kung Agenors dotter enligt den grekiska mytologin. Eller, som vissa hävdar, ett semitiskt ord för "solnedgångens land". Rop på hjälp sprider sig just nu över hela kontinenten under flyktingvågen. Europa är en dröm som inte sällan krossas.

Martin Wickströms "Europa" har ett personligt raster. Galleriets alla rum har fyllts av måleri, collage och objekt i montrar. Starkare än i tidigare sammanhang ingår även ett ljudspår. Ton-sättaren Magnus Grenstedt har skapat ett suggestivt soundtrack som förstärker en känsla av tåg-luffande. Medan bilderna passerar förbi sjunger rälsen. Utifrån kommer en sång av hav och måsar och storstadströster.

Wickström skapar nytt genom att återvända. Han samplar motiv, går tillbaka till tidigare trådar, vänder och vrider på gamla

mönster. De enskilda episoderna länkas genom återkommande detaljer, dock utan att gestalta en linjär berättelse. Som tidigare hos Wickström fortsätter blått att vara den dominerande färgen. Andra världskrigets Paris återkommer genom en oväntad koppling mellan konstnärens farfar och den svenske affärsmanen Raoul Nordling, som var ge-

”
Han samplar
motiv, går till-
baka till tidigare
trådar, vänder
och vrider på
gamla mönster.

neralkonsul i Paris 1926–58. Av andra skäl, men i likhet med exempelvis kryptoanalytikern Alan Turing, försvann Raoul Nordling oförtjänt ur historien. Båda har uppmärksammats postumt, helt nyligen i filmer, för sina viktiga insatser under andra världskri- get.

Att Paris inte förstördes i kri- gets slutskede var i högsta grad Nordlings förtjänst. Med livet

som insats medlade han om eld- upphör mellan den franska mot- stånds rörelsen och tyskarna. Pa- ris och den franska staten tacka- de i efterhand med en medalj, som Nordling skänkte vidare till sin vän – Martin Wickströms far- far. Farfaderns dagbok och med- aljen visas i en monter. Det är också den mest stringenta delen i utställningen. Wickströms mål- ningar i skiftande format och de bevarade tingen håller ihop en koncentrerad berättelse om nå- gra människoliv som flätades sam- man. Kollektiva krigserfarenhe- ter består av individuella öden.

Martin Wickströms formspråk fortsätter konsekvent i tidigare spår. Det drivna fotorealistiska måleriet inspireras av gamla tid- ningsurklipp, vetenskapliga arti- klar, stora mästare och popki- tisch. Se husfasader, folkhem- met, solkatter och gåtfulla por- trätt. Människor som kommer och går medan gårdagen blir till i dag. Personliga såväl som kollektiva minnen vävs samman, nos- talgi och humor blandas som regndroppar på en glasruta.

Martin Wickströms "Europa" är en samling av fritt svävande intryck över tid och rum – en re- sedagbok skriven vid ett tåg-fön- ster.

JOANNA PERSMAN

konst@svd.se

Eddie Redmayne i "The Danish Girl". Filmen möttes av publikens jubel på festivalen i Venedig. FOTO: FOCUS FEATURES/SPLASH NEWS

Stående ovationer på galapremiären

JAN LUMHOLDT
FILMFESTIVALEN I VENEDIG

Gerda Wegener, spelad av Alicia Vikander, väntar i en praktfull jugendvestibul. Inne på Matthias Schoenaerts ännu smäckrare kontor anmäler sekreteraren att "en dansk flicka" vill träffa honom.

De flesta tänker nog att det snarare är Eddie Redmaynes rollkaraktär Einar Wegener, Gerdas man som 1930 företog en könsbytesoperation, som bör tillskrivas det lite diffusa epitetet "The Danish girl", titeln på David Ebershoffs biografiska roman från 2000, översatt till ett tiotal språk (ej svenska) och nu överförd till rörlig bild.

Tio minuter stående ovation på festlig galapremiär bör ha glatt regissören Tom Hooper. Här finns filmens blivande publik, inte hos pressvisningens bligande kritikerklunga vars respekt parats med omkväden om fyrkantig finrumsfilm och oäventyrlig Oscarsflirt. Om ungdomsmiljöernas smäckerhet råder dock rörande enighet.

Vad finner vi i övrigt på en tongivande filmfestival i 2010-talets mitt? Som sagt inget svenskt denna gång, i alla fall inte under egen flagg, eller för den delen japanskt. Undantaget är "Mifune: The last samurai" en dokumentär över en av 1900-talets största manliga filmaktörer, vars världsgenombrott kom i just Venedig med "Rashomon" 1951. "Jösses, kan man göra så här?!" minns en grånad japansk filmvetare att han utbrast när han först såg Toshiro Mifunes fräsande rövare gå lös på duken och för den delen filmhistorien.

Ett litet tillrest japansk team som delade ut t-shirtar på huvudpersonen före visningen möttes med entusiasm och lämnade scenen ganska tomhänta.

2015 var det, ja. Färgstarka ingredienser i år är, utan inbördes ordning: HBO-stjärnorna Liam Cunningham från "Game of thrones", "True detective"-regissören Cary Fukunaga och näste "Game of thrones"-stjärna Pilou Asbæk (strålande i danska Afghanistan-dramat "Krigen"), Johnny Depp som flintskallig gangster på duken i "Black mass" och ihop med Amber Heard (själv med roll i "The Danish girl") på röda mattan och Juliette Binoche på sitt binochigaste i Pirandello-adaptionen "L'attesa". Ovan nämnde Matthias Schoenaerts är eurohunken i hälarerna på Mads Mikkelsen och så är här nya nyanser av Dakota Johnson, sedd i både "Black mass" och – ihop med just Schoenaerts – i Luca Guadagninos "A bigger splash".

Här möts Johnson, Schoenaerts, Ralph Fiennes och Tilda Swinton i en nyinspelning av "Bassängen" (1969), där Jane Birkin, Maurice Ronet, Alain Delon och Romy Schneider åkte svettdrypande passionskarusell med ödesdiger utgång. Så sker även i nytolkningen, flyttad från St Tropez till Pantelleria utanför Sicilien.

Guadagnino ger sannerligen excess och personlig touch åt denna sexiga exposé. En hudnära Swinton har en nästan ordlös roll som rockstjärna med opererade stämbånd och Fiennes tar ut alla svängar, särskilt till ett par Rolling Stones-nummer. Johnson är nymfetten och Schoenaerts hunken. Svett och passion dryer.

I en fin scen besöker Swinton och Fiennes en dam som gör ricotta. Det enda det tillför handlingen är att det ser så gott ut. En regissör med sådan mentalitet förtjänar onekligen framgång.

Jan Lumholdt är filmkritiker i SvD. film@svd.se

"Charlotte",
2015.

FOTO: PER-ERIK
ADAMSSON